

Code No. SLR-X – 1

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
PHILOSOPHICAL AND SOCIOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION
(Paper – I)

Day & Date : Monday, 28-4-2014 Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m. Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of	_____ Examination _____	For Office Use only
Signature of Examiner		_____ (Paper - _____)	Code No.

Instructions : i) All questions are compulsory.
ii) Objective type questions, collected in first 15 minutes.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Multiple Choice Questions : 10

1) Philosophy of education is _____ a branch of philosophy.

- a) Speculative
- b) Applied
- c) Practical
- d) Realistic

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) According to _____ “knowledge has to be objectively verified and then accepted”.
- a) Post modernism b) Essentialism
c) Logical empiricism d) Constructivism
- 3) Analytical philosophy was propounded by
- a) Moore Wittgenstein b) Socrates
c) William Bagley d) John Dewey
- 4) ‘To prepare the child for the realization of Brahma’ was the ultimate aim of _____ education.
- a) Buddhist b) Jain c) Sankhya d) Vedanta
- 5) One of the main truths given by Buddhism is
- a) freedom from sin b) freedom from suffering
c) freedom from karma d) freedom from anger
- 6) ‘I think, therefore, I am’, is the basic principle of
- a) Existentialism b) Marxism
c) Constructivism d) Essentialism
- 7) Theories of integral yoga and spiritual evolution are stated by
- a) J. Krishnamurthi b) Ravindranath Tagore
c) John Dewey d) Aurobindo

- 8) Plato made the classification of society in _____ these three groups.
- a) Teachers, Scientists and Priest
b) Artisans, Soldiers and Thinkers
c) Artisans, Teachers, Scientists
d) None of these
- 9) According to Marxists, education should be _____ in nature.
- a) Humanistic
b) Individualistic
c) Socialistic
d) Autocratic
- 10) 'One Nation, One Party and One Leader' this thought was taught in _____ ideology.
- a) Democracy
b) Fascism
c) Socialism
d) Individualism

मराठी रूपांतर

1. बहुपर्यायी प्रश्न. 10
- १) शिक्षणाचे तत्त्वज्ञान ही तत्त्वज्ञानाची _____ शाखा आहे.
- अ) विचारप्रधान
ब) उपयोजित
क) व्यवहारप्रधान
ड) वास्तववादी
- २) _____ यांच्यामते “ज्ञानाची वस्तुनिष्ठ पडताळणी करून नंतर ते स्विकारावे.”
- अ) उत्तर आधुनिकता
ब) आवश्यकतावाद
क) तार्किक अनुभववाद
ड) रचनावाद
- ३) विश्लेषणात्मक तत्त्वज्ञानाचा पुरस्कार _____ यांनी केला.
- अ) मूर विद्गेनस्टीन
ब) सॉक्रेटिस्
क) विल्यम बॅंगले
ड) जॉन ड्यूई

Seat No.	
-------------	--

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
PHILOSOPHICAL AND SOCIOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION
Paper – I

Day and Date : Monday, 28-4-2014

Marks : 40

Time : 3.00 p.m. 5.00 p.m.

2. Answer the following question (**any one**) : **10**
- 1) What is meant by philosophy of education ? According to the philosophy, what is the nature of knowledge ?
 - 2) Explain the basic principles of Buddhist philosophy. State its impact on Buddhist education with reference to
 - i) aims
 - ii) curriculum and
 - iii) teaching methodology.
3. Answer the following question (**any one**) : **10**
- 1) Explain Immanuel Kant's contribution with help of following points.
 - i) Concept of man and the process of development
 - ii) Socio-cultural scenario a global perspective.
 - 2) What are the basic principles of fascism ? Explain the impact of fascism ideology on education.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) Explain the concept of post modernism.
 - 2) State the educational theories propounded by essentialism.
5. Answer the following questions in brief : **12**
- 1) State the contribution of Islam philosophy in value education.
 - 2) What are the basic principles of Democracy ideology ?
 - 3) What are the educational theories of Logical Empiricism ?

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : 10
- 1) शिक्षणाचे तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ? तत्त्वज्ञानानुसार ज्ञानाचे स्वरूप कोणते ?
 - 2) बौद्ध तत्त्वज्ञानाची मूलतत्त्वे स्पष्ट करा. या मूलतत्त्वांचा बौद्धकालीन क्षिणावर
 - 1) ध्येये,
 - 2) अभ्यासक्रम आणि
 - 3) अध्यापन पद्धती यावर झालेला परिणाम सांगा.
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : 10
- 1) इमॅन्युअल कांटचे खालील मुद्द्यांच्या अनुषंगाने योगदान स्पष्ट करा.
 - i) मानवाची संकल्पना आणि त्याची विकासाची प्रक्रिया
 - ii) समाजिक सांस्कृतिक संदर्भाने वैश्विक यथार्थदर्शन.
 - 2) फॅसिझमची मूलतत्त्वे कोणती ? फॅसिझम विचारधारेचा शिक्षणावर झालेला प्रभाव स्पष्ट करा.
4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- 1) उत्तर आधुनिकताची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 2) आवश्यकतावादाने प्रतिपादन केलेले शैक्षणिक सिद्धांत सांगा.
5. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 12
- 1) इस्लाम दर्शनाचे मूल्यशिक्षणातील योगदान सांगा.
 - 2) लोकशाही विचारधारेचे मुख्य तत्त्वे कोणती ?
 - 3) तार्किक अनुभववादाचे शैक्षणिक सिद्धांत कोणते ?
-

Code No. SLR-X – 16

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – II) EXAMINATION, 2014
ENVIRONMENTAL EDUCATION
(Paper – VI)

Day & Date : Monday, 5-5-2014

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose the correct alternative :

10

1) Man made environment is

()

a) Social status

b) Volcano

c) Earthquake

d) Flood

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) Chipko movement started by ()
 - a) Vimlaben
 - b) Serlaben
 - c) Vimla Bahuguna
 - d) Sundarlal Bahuguna
- 3) The Environmental Protection Act was passed on ()
 - a) 23 May
 - b) 25 May
 - c) 20 May
 - d) 30 May
- 4) Sound pollution may be a cause for _____ disease. ()
 - a) Tinnitus
 - b) Flue
 - c) Rabies
 - d) Cholera
- 5) In India UGC organised environmental workshop on _____ year. ()
 - a) 1965
 - b) 1971
 - c) 1974
 - d) 1981
- 6) In 1988 experiment on Dolphin Fish is done by ()
 - a) Oden
 - b) Vagner
 - c) Sherma
 - d) Robert Smith
- 7) The concept of food chain firstly stated by ()
 - a) Yelten
 - b) Dasman
 - c) Tansley
 - d) Braitland
- 8) Vasundhara Shikhar Council was held in ()
 - a) 1990
 - b) 1974
 - c) 1982
 - d) 1992

- 9) The concept of sustainable development come in to prominence in ()
a) 1980 b) 1986
c) 1978 d) 1972
- 10) All types of green plans in eco system are ()
a) Consumer b) Protector
c) Producer d) All above

मराठी रूपांतर

1. खालील वाक्यातील योग्य पर्याय निवडा : **10**
- 1) मानव निर्मित पर्यावरणाला _____ असे म्हणतात. ()
अ) सामाजिक स्थिती ब) ज्वालामुखी
क) भूकंप ड) पूर
- 2) चिपको अंदोलनाची सुरुवात _____ यांनी केली. ()
अ) विमलाबेन ब) सरलाबेन
क) विमला बहूगुणा ड) सुंदरलाल बहूगुणा
- 3) पर्यावरण संरक्षण विषयीचा कायदा _____ रोजी पास झाला. ()
अ) 23 मे ब) 25 मे
क) 20 मे ड) 30 मे
- 4) ध्वनि प्रदूषणामुळे _____ रोग जडतो. ()
अ) टिनिटस ब) फ्लू
क) रॅबीज ड) कॉलरा
- 5) भारतीय विद्यापीठ आयोगाने _____ वर्षी पर्यावरण बाबत कार्यशाळा आयोजित केली. ()
अ) 1965 ब) 1971
क) 1974 ड) 1981
- 6) 1988 मध्ये _____ यांनी डॉल्फीन माशावर प्रयोग केला. ()
अ) ओडेन ब) वॅग्नर
क) शर्मा ड) रॉबर्ट स्मीथ

- 7) अन्नसाखलीची संकल्पना सर्व प्रथम _____ यांनी मांडली. ()
अ) एल्टन ब) दासमन
क) टॅन्सले ड) ब्रूटलॅन्ड
- 8) वसुंधरा शिखर परिषद _____ वर्षामध्ये झाली. ()
अ) 1990 ब) 1974
क) 1982 ड) 1992
- 9) शाश्वत विकासाचा संकल्पनाचे महत्त्व _____ वर्षामध्ये झाली. ()
अ) 1980 ब) 1986
क) 1978 ड) 1972
- 10) परिसंस्थेतील सर्व प्रकारच्या हिरव्या वनस्पती _____ असतात. ()
अ) भक्षक ब) संरक्षक
क) उत्पादक ड) वरील सर्व
-

Seat No.	
---------------------	--

**M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
ENVIRONMENTAL EDUCATION
(Paper – VI)**

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Max. Marks : 40

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) What is environment ? Write scope of an environment.
 - 2) What are natural resources ? Write on importance of resources (water).
3. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) What is pollution ? Write effects of air pollution.
 - 2) What do you mean by environmental protection ?
4. Answer the following question in brief : **8**
- 1) What is need of sustainable development of environmental education ?
 - 2) What is importance of conservation of natural resources ?
5. Answer the following question in brief : **12**
- 1) How does the management of environment ?
 - 2) Write causes of any two hazards.
 - 3) Write basic and guiding principles of environmental education.

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांचे उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : **10**
- 1) पर्यावरण म्हणजे काय ? पर्यावरणाची व्याप्ती लिहा.
 - 2) नैसर्गिक साधन संपत्ती म्हणजे काय ? जलसंपत्तीचे महत्व लिहा.
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : **10**
- 1) प्रदूषण म्हणजे काय ? हवा प्रदूषणाचे परिणाम लिहा.
 - 2) पर्यावरणाचे संरक्षण होण्यासाठी आपण काय कराल ?
4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : **8**
- 1) पर्यावरण शिक्षणात शास्वत विकासाची गरज लिहा.
 - 2) नैसर्गिक साधन संपत्तीचे महत्व लिहा.
5. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : **12**
- 1) पर्यावरणाचे व्यवस्थापन कसे कराल ?
 - 2) कोणत्याही दोन अपत्तीची कारणे लिहा.
 - 3) पर्यावरणाचे मूलभूत व मार्गदर्शक तत्वे लिहा.
-

Code No. SLR-X – 19

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – II) EXAMINATION, 2014
VALUE EDUCATION
(Paper – VI)

Day & Date : Monday, 5-5-2014

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose proper alternatives :

10

1) 'Values cannot be taught' is framed by

a) Socrates

b) Plato

c) Gett

d) None

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) Cultural programmes are _____ medium for moral education.

a) non formal	b) formal
c) modern	d) none
- 3) Piage and Kohalburg developed _____ stages.

a) Moral development	b) Human rights
c) Human values	d) None of these
- 4) Value classification model's second step is

a) asking questions	b) brain storming
c) discussion	d) decision of values
- 5) 'Morality' word coming from _____ language.

a) Latin	b) Greek
c) French	d) Sanskrit
- 6) Sigmond Freud developed _____ approach.

a) Psychoanalytic	b) Moral development
c) Value classification	d) Social action
- 7) Pioneer of value classification model is

a) Frekel	b) Plato
c) Otave	d) None
- 8) Social Action model based on

a) teaching process	b) learning process
c) evaluation	d) none

- 9) Human being live which thing called moral values defined by
- a) Freud b) Plato
c) Piage d) Otave
- 10) Value education can be taught from _____ subject.
- a) language b) science
c) social science d) all above

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा : १०
- १) 'मूल्ये शिकवता येत नाहीत' असे _____ ने म्हटले आहे.
- अ) सॉक्रेटिस ब) प्लेटो
क) गेट ड) कोणीही नाही
- २) नैतिक शिक्षणाचे सांस्कृतिक कार्यक्रम हे _____ माध्यम आहे.
- अ) अनौपचारिक ब) औपचारिक
क) मोडेम ड) कोणतेही नाही
- ३) पियाजे आणि कोहलबर्ग यांनी _____ उपपत्ती विकसित केली.
- अ) नैतिक विकास ब) मानवी हक्क
क) मानवी मूल्य ड) यापैकी नाही
- ४) मूल्य वर्गीकरण प्रतिमानाची दुसरी पायरी _____ आहे.
- अ) प्रश्न विचारणे ब) बुद्धिमंथन
क) चर्चा ड) मूल्यनिर्णय
- ५) 'Morality' हा शब्द _____ भाषेपासून आला आहे.
- अ) लॅटिन ब) ग्रीक
क) फ्रेंच ड) संस्कृत
- ६) सिग्मंड फ्राईड ने _____ दृष्टीकोण विकसित केला.
- अ) ममोविश्लेषण ब) नैतिक विकास
क) मूल्य वर्गीकरण ड) सामाजिक कृती

- ७) मूल्यवर्गीकरण प्रतिमानाचा प्रवर्तक _____ आहे.
- अ) फ्रेकेल
ब) प्लेटो
क) ओटावे
ड) कोणीही नाही
- ८) सामाजिक कृती प्रतिमानाचा पाया _____ आहे.
- अ) अध्यापन प्रक्रिया
ब) अध्ययन प्रक्रिया
क) मूलमापन
ड) कोणतेही नाही
- ९) 'ज्यासाठी मनुष्य जगातो अशी कल्पना म्हणजे मूल्य होय' अशी व्याख्या _____ ने केली आहे.
- अ) फ्राईड
ब) प्लेटो
क) पियाजे
ड) ओटावे
- १०) मूल्य शिक्षण _____ विषयातून शिकविले जाऊ शकते.
- अ) भाषा
ब) विज्ञान
क) सासाजिक शास्त्रे
ड) वरीलपैकी सर्व
-

Seat No.	
-------------	--

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
VALUE EDUCATION
(Paper – VI)

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Marks : 40

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**

1) Explain the need and importance of education for human rights.

OR

2) Explain the value classification model.

3. Answer the following questions (**any one**) : **10**

1) 'Teacher is a backbone of moral education' explain.

OR

2) Write in brief Indian culture & human values.

4. Answer the following questions in brief : **8**

1) Psycho analytic approach explain.

2) Write the stage of moral development.

5. Answer the following question in brief : **12**

1) Explain the role of media in moral learning.

2) Explain the concept of moral training.

3) Write the list of values included in school curriculum.

मराठी रूपांतर

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) १०
- १) मानवी हक्क शिक्षणाची गरज व महत्व स्पष्ट करा.
- किंवा**
- २) 'मूल्य वर्गीकरण प्रतिमान' स्पष्ट करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : १०
- १) 'शिक्षक हा नैतिक शिक्षणाचा कणा आहे' स्पष्ट करा.
- किंवा**
- २) भारतीय संस्कृती आणि मानवीमूल्ये थोडक्यात लिहा.
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) ममोविश्लेषण दृष्टीकोण स्पष्ट करा
- २) नैतिक विकासाच्या पातळ्या लिहा.
५. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : १२
- १) नैतिक अध्ययनातील माध्यमाची भूमिका स्पष्ट करा.
- २) नैतिक प्रशिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) शालेय अभ्यासक्रमात समाविष्ट केलेल्या मूल्यांची यादी लिहा.

Code No. SLR-X – 2

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
PSYCHOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION (Paper – II)

Day & Date : Tuesday, 29-4-2014

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose the correct alternative and write its alphabet in given box. **10**

1) _____ defines 'Educational Psychology is that branch of psychology which deals with teaching and learning'.

a) Judd b) Fried c) Skinner d) Guthrie and Powers

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) _____ psychological method is best scientific method.
- a) Survey b) Case study c) Experimental d) Self -observation
- 3) Main subject of the Behaviourism is
- a) Work b) Knowledge c) Behaviour d) Experiment
- 4) Purposivism is emerged in _____
- a) 1908 b) 1922 c) 1931 d) 1951
- 5) According to Ausubel in the knowledge structure _____ concepts are above all.
- a) Concrete b) Abstract c) Real d) Unexpected
- 6) _____ is the core of Hull's behavioural theory.
- a) Habit b) Work c) Mind d) Soul
- 7) _____ is the advanced revision of process output research.
- a) Educational mediator process
- b) Social mediator process
- c) Educational thought process
- d) Social thought process

- 8) _____ is expected in the constructivist classroom.
- a) Students thought organization
b) Teachers thought organization
c) Society thought organization
d) Parents thought organization
- 9) _____ is known as the profounder of concept mapping method.
- a) Bruner b) Nowak c) Gagne d) Ausubel
- 10) While teaching the teacher takes various decisions about students behaviours, this process is known as _____.
- a) Interactive decisions
b) External decisions
c) Behavioural decisions
d) None of the above

मराठी रूपांतर

१. खालील बहुपर्याची प्रश्नातील अचूक पर्यायाची निवड करून त्याचे वर्णाक्षर प्रश्नासमोरील चौकटीत लिहा: १०
- १) 'अध्ययन - अध्यापनाशी संबंधित असणारी मानसशास्त्रीय शाखा म्हणजे शैक्षणिक मानसशास्त्र होय' ही व्याख्या _____ यांची आहे.
- अ) जड्ड ब) फ्राईड क) स्किनर ड) गुथ्री व पॉवर्स
- २) _____ ही मानसशास्त्रीय पद्धती सर्वात शास्त्रशुद्ध पद्धती आहे.
- अ) सर्वेक्षण ब) जीवनवृत्तांत क) प्रायोगिक ड) आत्मनिरीक्षण
- ३) _____ हा कार्यवादा मुख्य विषय आहे.
- अ) कार्य ब) ज्ञान क) वर्तन ड) प्रयोग

- ४) हेतुवाद हा संप्रदाय _____ साली मांडला गेला.
- अ) १९०८ ब) १९२२ क) १९३१ ड) १९५१
- ५) आसुबेलच्या मते, ज्ञानात्मक रचना तयार होताना वरच्या स्तरात _____ आशा संकल्पना असतात.
- अ) मूर्त ब) अमूर्त क) खऱ्या ड) अनपेक्षित
- ६) हल्लच्या वर्तनवादी उपपत्तीचा गाभा _____ हा आहे.
- अ) सव्य ब) कार्य क) मन ड) आत्मा
- ७) प्रक्रिया निष्पत्ती संशोधनाची सुधारित आवृत्ती _____ ही आहे.
- अ) शैक्षणिक मध्यस्थ प्रक्रिया ब) सामाजिक मध्यस्थ प्रक्रिया
क) शैक्षणिक विचार प्रक्रिया ड) सामाजिक विचार प्रक्रिया
- ८) ज्ञानरचनावादी वर्गात _____ व्हावे या विचारावर भर आहे.
- अ) विद्यार्थ्यांच्या विचारांचे संघटन ब) शिक्षकांच्या विचारांचे संघटन
क) समाजाच्या विचारांचे संघटन ड) पालकांच्या विचारांचे संघटन
- ९) संकल्पना आरेखन पद्धतीचा उद्गाता _____ आहे.
- अ) ब्रुनर ब) नोवाक क) गॅम्बे ड) आसुबेल
- १०) अध्यापन चालू असताना शिक्षकाला स्वतःच्या व विद्यार्थी वर्तनाच्या संदर्भात अनेक निर्णय घ्यावे लागतात त्यांना _____ असे म्हणतात.
- अ) आंतरक्रियात्मक निर्णय ब) बाह्यक्रियात्मक निर्णय
क) वर्तनात्मक निर्णय ड) यापैकी नाही

Seat No.	
---------------------	--

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
PSYCHOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION (Paper – II)

Day and Date : Tuesday, 29-4-2014

Marks : 40

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

2. Answer the following question (**any one**) : **10**
- 1) Explain the case study and experimental method in educational psychology.
 - 2) Explain the nature of structuralism. Explain the conscious experience. Write the impact of structuralism.
3. Answer the following question (**any one**) : **10**
- 1) Explain the cognitive theory of Jerome Bruner.
 - 2) Explain the social mediations process and educational mediations process.
4. Answer the following question in brief : **8**
- i) Explain the need of constructivism.
 - ii) Explain the student work in concept mapping.
5. Answer the following question in brief : **12**
- i) Application of Education Psychological in Education.
 - ii) Need for Co-operative learning.
 - iii) Concept of learning.

मराठी रूपांतर

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- शैक्षणिक मानसशास्त्राच्या व्यक्ती अभ्यास पद्धती आणि प्रायोगिक पद्धती स्पष्ट करा.
 - रचनावादाचे स्वरूप स्पष्ट करा. रचनावाद बोधावस्था अनुभूतीचे स्पष्टीकरण कसे देतो, रचनावादाचे योगदान स्पष्ट करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- जेरॉम ब्रुनरची ज्ञानात्मक उपपत्ती स्पष्ट करा.
 - सामाजिक मध्यस्थ प्रक्रिया व शैक्षणिक मध्यस्थ प्रक्रिया स्पष्ट करा.
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- ज्ञानरचनावादाची आवश्यकता स्पष्ट करा.
 - संकल्पना आरेखनातील विद्यार्थी कार्य स्पष्ट करा.
५. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : १२
- शैक्षणिक मानसशास्त्राचे शिक्षणातील उपयोजन.
 - सहकार्यात्मक अध्ययनाची गरज
 - अध्ययनाची संकल्पना.
-

Seat No.	
----------	--

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
PHILOSOPHICAL AND SOCIOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION
Paper – I

Day and Date : Monday, 28-4-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures on right side show marks.**

1. Multiple choice question.

10

- 1) Educational sociology deals with the
 - a) Problems of adjustment in the school
 - b) Relationship amongst the headmaster, teachers and students
 - c) Relationship between society and education
 - d) Problems of disciplining in the classroom
- 2) Socialization process in human being takes place
 - a) During childhood
 - b) When one joins new social institutions
 - c) Throughout
 - d) At different intervals
- 3) Provision of equality of educational opportunity is given to
 - a) Backward classes
 - b) Scheduled tribe
 - c) Women
 - d) Socially deprived
- 4) In the Economics of education _____ aspect are not considered.
 - a) Expenditure cost on Education
 - b) Returns of Education
 - c) Job oriented Education
 - d) An investment on Education
- 5) The concept of 'Right to information' is the precious gift given by _____ nation to the world.
 - a) America
 - b) England
 - c) Sweden
 - d) India
- 6) _____ are the factors of multicultural society.
 - a) Different language
 - b) Different heridity
 - c) Different religion
 - d) Above all
- 7) _____ aspect is taken in to consideration in the intellectual property right.
 - a) Patent
 - b) Copy right
 - c) Trade mark
 - d) Above all

- 8) _____ is the significant task of community health.
- a) Perception awareness
 - b) Renaissance
 - c) Education
 - d) Above all
- 9) Education is the most impressive resource of human resource development because
- a) Human Resource development is possible through primary to higher Education, Technological, Scientific and professional Education
 - b) Human Resource development is possible through nonformal Education by creating awareness among people
 - c) Living standard of citizens is enhanced with the health care by formal and nonformal Education
 - d) Above all
- 10) According to the preamble to the constitution of UNESCO, the chief aim of education for international understanding is
- a) To prepare the pupils to take an achieve part in the creation of a world society
 - b) To develop feeling of nationality among pupils
 - c) To generate international cultural outlook among students
 - d) To develop feeling of respect for other nation among pupils.
2. Answer the following question (**any one**). **10**
- 1) Explain the concept of Globalization. Explain the positive and negative effects of Globalization on Indian education.
 - 2) Explain the concept of human right. Explain the role of education in bringing awareness about human rights.
3. Answer the following question (**any one**). **10**
- 1) What do you mean by social interaction ? Explain, how is Education as a social system.
 - 2) Explain the concept of multicultural society. Explain, what is role of Education in multicultural society.
4. Answer the following question in brief. **8**
- 1) Explain the meaning of sustainable development.
 - 2) How will you develop the feeling of Nationalism among pupils through education ?
5. Answer the following question in brief. **12**
- 1) What changes will have to be introduced in the existing system of education in India ?
 - 2) Explain the equality verses equity in education.
 - 3) Explain the importance of 'Right to Education'.

मराठी रूपांतर

१. बहपर्यायी प्रश्न निवडा.

१०

- १) शैक्षणिक समाजशास्त्र _____ विचार करते.
 - अ) शाळेतील समायोजन विषयक समस्यांचा
 - ब) मुख्याध्यापक शिक्षक व विद्यार्थ्यांतील नाते संबंधाबाबत
 - क) शिक्षण आणि समाजातील संबंधाचा
 - ड) वर्गातील शिस्तविषयक समस्यांचा
- २) मानवात _____ सामाजीकरण घडते.
 - अ) बालपणात
 - ब) नव्या सामाजिक संस्थेत
 - क) आयुष्यभर
 - ड) विविध अंतराने
- ३) शैक्षणिक संधीच्या समानतेची तरतूद _____ केली आहे.
 - अ) मागासवर्गीयांसाठी
 - ब) अनुसूचित जमातींसाठी
 - क) स्त्रियां साठी
 - ड) सामाजिक दृष्ट्या वंचितांसाठी
- ४) शिक्षणाच्या अर्थशास्त्रामध्ये _____ बाबींचा विचार होत नाही.
 - अ) शिक्षणावर खर्च झालेली किंमत
 - ब) शिक्षणाचे परतावे
 - क) नौकरीसाठी शिक्षण
 - ड) शिक्षणावरील गुंतवणूक
- ५) 'माहितीचा अधिकार' ही संकल्पना _____ या देशाने जगाला दिलेली एक अनमोल देणगी आहे.
 - अ) अमेरिका
 - ब) इंग्लंड
 - क) स्विडन
 - ड) भारत
- ६) बहुसांस्कृतिक समाजाचे _____ घटक होत.
 - अ) विविध भाषा
 - ब) विविध वंश
 - क) विविध धर्म
 - ड) वरील सर्व
- ७) 'बौद्धिक संपदा अधिकारात' _____ घटकांचा विचार केला जातो.
 - अ) पेटंट
 - ब) कॉपी राईट
 - क) ट्रेडमार्क
 - ड) वरील सर्व

- ८) समुदाय स्वास्थ्याचे महत्वाचे कार्य _____ आहे.
 अ) जाणिव जागृती ब) प्रबोधन क) शिक्षण ड) वरील सर्व
- ९) शिक्षण हे मनुष्यबळ विकासाचे सर्वात प्रभावी साधन आहे कारण
 अ) प्राथमिक ते उच्चशिक्षण, तांत्रिक, वैज्ञानिक, व्यावसायिक शिक्षणाच्या माध्यमातून मनुष्यबळ विकास होता
 ब) अनौपचारिक शिक्षणाच्या माध्यमातून लोकांमध्ये जगृतीच्या माध्यमातून मनुष्यबळ विकास होतो
 क) औपचारिक व अनौपचारिक शिक्षणा मुळे नागरिकांचे आरोग्य उत्तम राखले जाऊन त्यांचे जीवनमान उंचावण्यास मदत होते
 ड) वरील सर्व
- १०) युनोस्कोच्या संविधानाच्या प्रास्तविकेनुसार आंतरष्ट्रीय सामंजस्यासाठीच्या शिक्षणाचे मुख्य ध्येय _____ हे आहे.
 अ) विद्यार्थ्यांमध्ये जागतिक समाज निर्माण करण्यात सक्रीय सहभाग घेण्यास तयार करणे
 ब) विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीयत्वच्या भावनेचा विकास करणे
 क) विद्यार्थ्यांत आंतरराष्ट्रीय सांस्कृतिक दृष्टीकोन निर्माण करणे
 ड) विद्यार्थ्यांत इतर राष्ट्राविषयी आदरभाव निर्माण करणे
२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक). १०
- १) जागतिकीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा. जागतिकीकरणाचे भारतीय शिक्षणावर झालेले सकारात्मक व नकारात्मक परिणाम स्पष्ट करा.
 २) मानवी हक्काची संकल्पना स्पष्ट करा. मानवी हक्क विषयक जाणीव जागृतीतील शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक). १०
- १) सामाजिक आंतरक्रिया म्हणजे काय ? 'शिक्षण ही एक सामाजिक प्रणाली' कशी ? स्पष्ट करा.
 २) बहुसांस्कृतिक समाजाची संकल्पना स्पष्ट करा. बहुसांस्कृतिक समाजात शिक्षणाची भूमिका कोणती ? स्पष्ट करा.
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- १) चिरंतन विकासाचा अर्थ स्पष्ट करा.
 २) शिक्षणाद्वारे विद्यार्थ्यांत राष्ट्रीयत्वाच्या भावनेचा विकास कसा कराल ?
५. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. १२
- १) खाजगीकरणाच्या आव्हानाला तोंड देण्यासाठी भारतातील सध्याच्या शिक्षणामध्ये कोणते बदल करावे लागतील ?
 २) शिक्षणातील समता विरुद्ध समानता स्पष्ट करा.
 ३) 'शिक्षणाचा अधिकाराचे' महत्व स्पष्ट करा.

Code No. SLR-X – 12

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
Paper– II : PSYCHOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION

Day & Date : Tuesday, 29-4-2014 Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m. Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of	_____ Examination _____	For Office Use only
Signature of Examiner		_____ (Paper - _____)	Code No.

- N.B. :** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Q.No. 1 should collected within first **15** minutes.
3) Figures to the **right** indicate **full** marks.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose appropriate alternatives of following questions and write it in given box. **10**

- 1) The concept of organism and self personality propounded by _____
a) Allport b) Roger c) Miller d) Maslow

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) Hallmen suggested _____ aspects for creativity.
- a) 2 b) 3 c) 4 d) 5
- 3) Garner theory of intelligence challenges to
- a) general factor b) special factor
c) personal factor d) all above
- 4) Primary and secondary groups classified by
- a) H.H. Heman b) Macdougall
c) Drever d) C.H. Cooley
- 5) Sentence completion test is the _____ technique of personality assessment.
- a) Introspective b) Observational
c) Projective d) Sociometric
- 6) Social adjustment is measured by _____ technique.
- a) Projective b) Rating scale
c) Sociometric d) Inventory
- 7) _____ affecting on personality.
- a) Heredity b) Environment
c) Sex d) All above

- 8) Miller personality theory based on _____
- a) Trait b) Psychoanalytic
c) Social behaviour d) Humanistic
- 9) Daniel Golman's emotional intelligence does not include _____
- a) Self awareness b) Transformation
c) Motivation d) Self regulation
- 10) The characteristics of group intelligence test is _____
- a) Less expensive b) No need of training
c) Time-saving d) All above

मराठी रूपांतर

१. खालील बहुपर्यायी प्रश्नातील योग्य पर्याय निवडून त्याचे-वर्णाक्षर प्रश्नासमोरील चौकटीत लिहा. १०
- १) जीव आणि स्व ही व्यक्तीमत्वासंबंधी संकल्पना _____ ने मांडली.
- अ) औलपेर्ट ब) रौजर क) मिल्लर ड) मास्लो
- २) हॉलमन यांनी सर्जनशीलतेची _____ अंगे सुचविली आहेत.
- अ) 2 ब) 3 क) 4 ड) 5
- ३) बुद्धिमत्तेची गार्डनरची उपपत्ती _____ घटकाला आव्हान देते.
- अ) सामान्य घटक ब) विशिष्ट घटक
क) व्यक्तिगत घटक ड) वरील सर्व
- ४) प्राथमिक व दुय्यम समूह हे वर्गीकरण _____ यांनी केले.
- अ) एच.एच.हेमन ब) मैकड्युगल
क) ड्रीव्हर ड) सी.एच. कूली
- ५) वाक्यपूर्ती कसोटी हे व्यक्तिमत्व तपासणीचे _____ तंत्र आहे.
- अ) आत्मनिरीक्षण ब) निरीक्षण क) प्रक्षेपित ड) समाजमिती

- ६) सामाजिक समायोजनाचे मापन _____ तंत्राने केले जाते.
- अ) प्रक्षेपण ब) पदनिश्चयन श्रेणी
क) समाजमिती ड) शोधिका
- ७) व्यक्तिमत्त्वावर _____ प्रभाव पाडतो.
- अ) अनुवंश ब) परिस्थिती क) लिंग ड) वरील सर्व
- ८) मिल्लर यांची व्यक्तिमत्व उपपत्तीचा पाया _____ हा आहे.
- अ) गुणतत्व ब) मनोविश्लेषण
क) सामाजिक वर्तन ड) मानवतावाद
- ९) डॅनिअल गोलमन यांच्या भावनिक बुद्धिमत्तेत _____ चा समावेश होत नाही.
- अ) स्व जाणीव ब) रूपांतर क) प्रेरण ड) स्वनियमन
- १०) बुद्धिमापनाच्या सामूहिक कसोट्याचे मुख्य वैशिष्ट्ये म्हणजे _____ होथे.
- अ) खर्च कमी येतो ब) प्रशिक्षणाची गरज नसते
क) वेलेची बचत होते ड) वरील सर्व
-

Seat No.	
-------------	--

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
PSYCHOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION
(Paper – II)

Day and Date : Tuesday, 29-4-2014

Marks : 40

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

2. Answer the following questions (**any one**). **10**
- i) Explain Freud's Psychoanalytical theory of personality.
 - ii) Explain Garner theory of intelligence.
3. Answer the following questions (**any one**). **10**
- i) Explain various intelligence test with merits and demerits.
 - ii) Explain Bandura's social observational theory. Why it is important in today's situation ?
4. Answer the following questions in brief. **8**
- i) What are characteristics of projective technique ?
 - ii) Explain any two types of individual differences.
5. Answer the following questions in brief. **12**
- i) Explain the scope of Social Psychology.
 - ii) What are characteristics of good mental health ?
 - iii) Write a note on interest.

मराठी रूपांतर

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : **१०**
- i) फ्राईडच्यांची व्यक्तिमत्त्वाची मनोविश्लेषणवादी उपपत्ती स्पष्ट करा.
 - ii) बुद्धीमत्तेची गार्डनरची उपपत्ती स्पष्ट करा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- बुद्धीमापनाच्या विविध कसोट्या गुणदोषासह स्पष्ट करा.
 - बांदुरायांची सामाजिक निरीक्षणाची उपपत्ती स्पष्ट करा. ती आजच्या परिस्थितीत का महत्वाची वाटते ?
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- प्रक्षेपण तंत्राची वैशिष्ट्ये कोणती ?
 - व्यक्तिभेदाचे कोणतेही दोन प्रकार स्पष्ट करा ?
५. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : १२
- सामाजिक मानसशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - चांगल्या मानसिक आरोग्याची लक्षणे कोणती ?
 - टीप लिहा - अभिरुची.
-

Code No. SLR-X – 13

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
METHODOLOGY OF EDUCATIONAL RESEARCH (Paper – III)

Day & Date : Wednesday, 30-4-2014 Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m. Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose correct alternative and write in the box provided.

1) _____ only is highest, stable and reliable index of dispersion.

- a) Range
- b) Average deviation
- c) Quartile deviation
- d) Standard deviation

2) The range of normal probability curve is

- a) Limited
- b) Unlimited
- c) Some times limited
- d) Can't say

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 3) There is _____ co-relation between physics and astronomy.
- a) positive b) negative c) zero d) can't say
- 4) A random sample is
- a) one that can be selected using random number table
- b) one in which each member of population has an equal chance of being chosen
- c) one which is large in size
- d) all the above alternatives are correct
- 5) _____ is most reliable research tool
- a) observation b) questionnaire c) interview d) sociometry
- 6) There are _____ sections of report writing.
- a) two b) three c) four d) seven
- 7) _____ is not parametric test.
- a) chi-square b) t-test c) f-test d) z-test
- 8) The score that occurs more frequently in the distribution is called
- a) mean b) median c) mode d) quartile deviation
- 9) T-score was first used by
- a) Terman b) Macall c) Woodworth d) Simand
- 10) The median of scores 2, 4, 5, 6, 3, 2, 7, 4, 3, 6, 4 is
- a) 5 b) 3 c) 4 d) 2

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्याय निवडा व सोबतच्या चौकटीत लिहा. 10
- 1) विचलनशिलतेचे _____ हे परिमाण अधिक स्थिर व विश्वसनिय साधन आहे.
- a) विस्तार b) सरासरी विचलन
- c) चतुर्थक विचलन d) प्रमाण विचलन
- 2) प्रसामान्य सांभाव्य वक्राचा विस्तार _____ असतो.
- a) मर्यादित b) अमर्यादित
- c) काही वेळेस मर्यादित d) सांगता येत नाही
- 3) भौतिकशास्त्र व खखोलशास्त्र यामध्ये _____ सहसंबंध आहे.
- a) धन b) ऋण
- c) शून्य d) सांगता येत नाही
- 4) यादृच्छिक न्यादर्श म्हणजे जो
- a) फक्त यादृच्छिक संख्या सारणीने निवडला जातो
- b) जन संख्येतील प्रत्येक घटकाला निवड होण्याची संधी देतो
- c) आकाराने मोठा असतो
- d) वरील सर्व पर्याय बरोबर आहेत
- 5) _____ हे सर्वात विश्वसनिय संशोधन साधन आहे.
- a) निरीक्षण b) प्रश्नावली c) मूलाखत d) समाजमिती
- 6) संशोधन अहवाल लेखनाचे _____ विभाग असतात.
- a) दोन b) तीन c) चार d) सात

- 7) _____ ही परिमितीय चाचणी नाही.
- a) काय-स्क्वेअर टेस्ट b) t-टेस्ट c) f-टेस्ट d) z-टेस्ट
- 8) वितरणामध्ये वारंवार येणारा प्राप्तांक म्हणजे _____ होय.
- a) मध्यमान b) मध्यांक c) बहुलक d) चतुर्थक विचलन
- 9) 'T' प्राप्तांकाचा वापर प्रथम _____ यांनी केला.
- a) टर्मन b) मॅकॉल c) वुडवर्थ d) सिमंड
- 10) 2, 4, 5, 6, 3, 2, 7, 4, 3, 6, 4 या प्राप्तांकांचा मध्यांक _____ आहे.
- a) 5 b) 3 c) 4 d) 2
-

Seat No.	
---------------------	--

**M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
METHODOLOGY OF EDUCATIONAL RESEARCH (Paper – III)**

Day and Date : Wednesday, 30-4-2014

Marks : 40

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the methods and techniques of sampling. State the characteristics of good sample.
 - 2) Explain the following tools in educational research.
 - a) Questionnaire
 - b) Check list
3. Answer the following questions (**any one**): **10**
- 1) What is meant by measures of central tendency ? Explain various measures of central tendency.
 - 2) Explain various sections in research report writing. State the importance of evaluation of research report.
4. Answer the following questions in brief. **8**
- 1) Write short note on parametric and non parametric tests.
 - 2) Explain the characteristics of normal probability curve.
5. Answer the following questions in brief. **12**
- 1) Explain various types of co-relation.
 - 2) Explain the importance of computers in data analysis.
 - 3) Explain the need of standardization of research tools.

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणताही एक). 10
- 1) नमुना निवड पद्धती व तंत्रे स्पष्ट करा. चांगल्या न्यादर्शाची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - 2) शैक्षणिक संशोधनातील खालील तंत्रे/साधने स्पष्ट करा.
 - अ) प्रश्नावली
 - ब) पडताळा सूची
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणताही एक). 10
- 1) केंद्रिय प्रवृत्तीची परिमाणे म्हणजे काय ? केंद्रिय प्रवृत्तीची विविध परिमाणे स्पष्ट करा.
 - 2) संशोधन अहवाल लेखनाचे विविध विभाग स्पष्ट करा. संशोधन अहवाल मूल्यमापनाचे महत्व सांगा.
4. खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. 8
- 1) परिमितीय व अपरिमितीय चाचण्यांवर टीपा लिहा.
 - 2) प्रसामान्य संभव वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
5. खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. 12
- 1) सहसंबंध गुणकाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 - 2) माहितीचे पृथःकरण करण्यात संगणकाचे महत्व स्पष्ट करा.
 - 3) संशोधन साधने प्रमाणित करण्याची गरज स्पष्ट करा.
-

Code No. SLR-X – 14

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
Paper – IV : TEACHER EDUCATION

Day & Date : Friday, 2-5-2014

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose the correct alternative :

10

1) Scientific Inquiry model develop on _____'s theory.

a) Joshef Swab

b) Donald O.

c) Benzamin Bloom

d) Puni Shefal

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) To develop thought process in students as per scientific researcher is the main purpose of _____ mode of teaching.
- a) Role playing b) Scientific Inquiry
c) Mastery learning d) Jurisprudencial
- 3) Flanders specified _____ behaviours of the teaching learning process.
- a) Sixteen b) Twelve
c) Eight d) Ten
- 4) 28 December 1953 is the foundation day of _____
- a) NCERT b) NCTE
c) UGC d) None of these
- 5) National organizations organized programme reform conference in _____ for quality improvement in teacher in 1976
- a) Simla b) New Delhi
c) Madras d) Mumbai
- 6) The establishment of National Council of education research and training was in the year of _____
- a) 1961 b) 1761
c) 1963 d) 1861
- 7) Following is a not component of the revaluation of quality assurance
- a) quality enhancement b) quality growth
c) quality sustenance d) acting on the first assessment report

- 8) Following option is not the teaching of teacher thought process
- a) Teacher Diary b) Stimulated
c) Stimulated recognition d) Thinking aloud
- 9) Head office of NCTE is at
- a) Delhi b) Bangalore
c) Bhopal d) Mumbai
- 10) The classroom behaviour of teacher are not related to _____ aspect.
- a) content b) individual
c) situational aspect of learning d) strategies

मराठी रूपांतर

1. खालील वाक्यातील योग्य पर्याय निवडून लिहा : **10**
- 1) वैज्ञानिक पृच्छा प्रतिमान हे _____ यांच्या उपपत्तीवर आधारित आहे.
- अ) जोसेफ श्वाब ब) डोनाल्ड ऑलिव्हर
क) बेंझामिन ब्लूम ड) पूनी शेफल
- 2) अध्यायनार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक संशोधका प्रमाणे विचार प्रक्रिया विकसित करणे हा _____ अध्यापन प्रतिमानाचा मुख्य हेतू आहे.
- अ) भूमिकापालन ब) वैज्ञानिक प्रच्छा
क) प्रभुत्व अध्ययन ड) न्यायतत्व शास्त्रीय पृच्छा
- 3) फ्लँडर्सने अध्ययन, अध्यापन वर्तनाचे _____ गट केले आहेत.
- अ) सोला ब) बारा
क) आठ ड) दहा
- 4) २८ डीसेंबर १९५३ रोजी _____ ची स्थापना करण्यात आली.
- अ) एन.सी.ई.आर.टी. ब) एन.सी.टी.ई.
क) यु.जी.सी. ड) कोणतेही नाही

Seat No.	
-------------	--

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
Paper – IV : TEACHER EDUCATION

Day and Date : Friday, 2-5-2014

Marks : 40

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

2. Give the answer of following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the nature of role playing model.
 - 2) Which are the agencies of teacher education at national level ?
3. Give the answer of following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the teacher thought process.
 - 2) Explain why do we think that teachers should study the process of classroom interaction.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) Explain the concept of student thought process.
 - 2) Explain the role of NCTE in improving the quality of teacher education.
5. Write notes on the following : **12**
- 1) Explain the role of teacher as a innovator.
 - 2) Explain the cultures of teaching.
 - 3) Explain the teachers accountability.

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : **10**
- 1) भूमिका पालन प्रतिमानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - 2) राष्ट्रीय स्तरावरील शिक्षक शिक्षणाच्या कार्यवाहीन्या कोणत्या ?

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : 10
- 1) शिक्षक विचार प्रक्रिया स्पष्ट करा.
 - 2) वर्गांतर प्रक्रियांचा अभ्यास करावा असे आपणास का वाटते स्पष्टीकरण द्या.
4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- 1) विद्यार्थी विचार प्रक्रियेची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 2) शिक्षक शिक्षणातील गुणवत्ता वाढीत एन.सी.टी.ई.ची भूमिका स्पष्ट करा.
5. खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : 12
- 1) शिक्षक हा एक नवप्रवर्तक म्हणून त्याची भूमिका स्पष्ट करा.
 - 2) अध्यापन संस्कृती स्पष्ट करा.
 - 3) शिक्षकाचे उत्तरदायित्व स्पष्ट करा.
-

Code No. SLR-X – 15

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
Paper – V : INFORMATION TECHNOLOGY AND EDUCATIONAL TECHNOLOGY

Day & Date : Saturday, 3-5-2014 Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m. Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of	_____ Examination _____	For Office Use only
Signature of Examiner		_____ (Paper - _____)	Code No.

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Q. No. 1 should collected within 15 minutes.*
3) *Figures to the right indicate full marks.*

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose appropriate alternative of following questions and write it in box given. **10**

- 1) _____ is not application software.
- a) Windows XP b) MS Word c) MS Excel d) MS PowerPoint

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) In microsoft word _____ shortcut key is used to save the file.
- a) ctrl + X b) ctrl + Y c) ctrl + S d) ctrl + P
- 3) For video conferencing _____ is useful.
- a) computer b) television
c) subject expert d) above all
- 4) The language used to write webpage is
- a) URL b) VRL c) HTTP d) HTML
- 5) VSNL Internet facility started from _____ in India.
- a) 1994 b) 1995 c) 1996 d) 1997
- 6) _____ is more useful to prepare students merit list.
- a) MS Word b) MS Excel
c) MS Windows d) MS PowerPoint
- 7) _____ is important in Brainstorming teaching method.
- a) Quality of imagination b) Number of imagination
c) Various types of problems d) Presentation of imagination
- 8) Multimedia has _____ major types.
- a) 2 b) 3 c) 4 d) 5

- 7) बुद्धिमंथन-अध्यापन पद्धतीत _____ ला महत्व असते.
- अ) कल्पनेच्या गुणवत्तेचा ब) कल्पनांच्या संख्येला
क) विविध प्रकारच्या समस्येला ड) कल्पनेच्या मांडणीला
- 8) बहुमाध्यमाचे मुख्यत : _____ प्रकार आहेत.
- अ) 2 ब) 3 क) 4 ड) 5
- 9) 20 सप्टेंबर 2004 रोजी _____ हा उपग्रह प्रक्षेपित करण्यात आला.
- अ) EDUSAT ब) EDUSAT 1A
क) EDUSAT 2A ड) EDUSAT 2B
- 10) टेलिकॉन्फरेंसिंगसाठी _____ ची आवश्यकता असते.
- अ) टेलिफोन ब) टेलिफोनलाईन
क) संगणक ड) विषयतज्ञ
-

Seat No.	
-------------	--

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
Paper – V : INFORMATION TECHNOLOGY AND EDUCATIONAL
TECHNOLOGY

Day and Date : Saturday, 3-5-2014

Marks : 40

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- i) What is meant by computer multimedia ? Explain the use of multimedia in education.
 - ii) Explain the features of MS Excel.
3. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- i) Explain the application of information technology in distance education.
 - ii) What is meant by brain storming ? Explain steps, importance and limitation of brain storming.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- i) Explain the functions of operating system.
 - ii) What are advantages and disadvantages of e-mail ?
5. Answer the following questions in brief : **12**
- i) How panel discussions are more effective for large group ?
 - ii) Explain use of information technology in educational research.
 - iii) Explain types of computer virus.

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही **एक**) : **10**
- i) संगणक बहुमाध्यम म्हणजे काय ? शिक्षणात बहुमाध्यमाचा उपयोग स्पष्ट करा.
 - ii) मायक्रोसॉफ्ट एक्सेल ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : 10
- i) माहिती-तंत्रज्ञानाचे दुरस्थ शिक्षणातील उपयोजन स्पष्ट करा.
- ii) बुद्धिमंथन म्हणजे काय ? बुद्धिमंथन पद्धतीच्या पायऱ्या, महत्त्व आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- i) ऑपरेटिंग सिस्टीमची कार्ये स्पष्ट करा.
- ii) ई-मेलचे फायदे व तोटे कोणते ?
5. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 12
- i) मोठ्या गटासाठी गट चर्चा ही अधिक परिणामकारक कशी आहे ?
- ii) माहिती तंत्रज्ञानाचे शैक्षणिक संशोधनातील उपयोग स्पष्ट करा.
- iii) संगणक व्हायरसचे प्रकार स्पष्ट करा.
-

Code No. SLR-X – 17

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
GUIDANCE AND COUNSELLING (Paper – VI)

Day & Date : Monday, 5-5-2014 Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m. Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

- Instructions :**
- 1) All questions are **compulsory**.
 - 2) Figures to the **right** indicate **full** marks.
 - 3) Que. **one** is to be written in the question paper itself and submitted within first **15** minutes.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

Choose correct alternative :

10

- 1) _____ is not projective technique of personality assessment.
- a) Interview b) Sentence-completion test
c) Picture-analysis d) Word-association test

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) _____ wrote the book “The Psychology of Careers”.
 - a) Ginzbergs
 - b) Super
 - c) Holland J.L.
 - d) Anne Ro

- 3) Remedial Teaching depends on _____
 - a) Achievement test
 - b) Diagnostic test
 - c) a & b
 - d) none of above

- 4) Duration of ‘Diploma in Vocational Guidance’ course is _____
 - a) 1 year
 - b) 2 years
 - c) 6 months
 - d) 3 months

- 5) The Thematic Appreciation test is prepared by _____
 - a) B.K. Passi
 - b) Morgan and Murry
 - c) Jones
 - d) Good

- 6) Guidance is a process of helping every individual, through his own efforts to discover and develop potentials” this definition of Guidance is given by
 - a) Ruth Strong
 - b) Good
 - c) Jones
 - d) Brewer

- ५) 'The Thematic Appreciation Test' _____ यांनी बनविली.
- अ) बी.के. पासी ब) मॉर्गन आणि मरे
क) जोन्स ड) गुड
- ६) प्रत्येक व्यक्तीला स्वतःच्या प्रयत्नांनी आपल्या अंगभूत क्षमता शोधून काढणे व त्यांचा विकास करणे यासाठी मदत करणारी मार्गदर्शन ही प्रक्रिया आहे, ही व्याख्या _____ यांची आहे.
- अ) रूथ स्ट्रॅंग ब) गुड
क) जोन्स ड) ब्रेवर
- ७) _____ यांनी कार्य-विश्लेषणाची संकल्पना मांडली.
- अ) फ्लिपो ब) शबीम
क) राईल ड) ऑर्डवे
- ८) _____ हे मनोविश्लेषणवादाचे जनक होत.
- अ) डोलार्ड ब) मिल्लर
क) वॉलपे ड) फ्रॉईड
- ९) 'करिअर मास्टर कोर्स' चा कालावधी _____ आहे.
- अ) एकविस दिवस ब) तिस दिवस
क) तिन महिने ड) एक वर्ष
- १०) _____ हे अदिशादर्शक समूपदेशनाचे मुख्य आधारकर्ते होते.
- अ) शॅजर्स ब) रोबर
क) स्मिथ ड) इरिक्सन

Seat No.	
-------------	--

**M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
GUIDANCE AND COUNSELLING (Paper – VI)**

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Marks : 40

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Describe the various psychological tests required for guidances counselling.
 - 2) What are the various types of exceptional childrens ? How will you provide guidance to them ?
3. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the concept of counselling. Describe the various steps involved in the process of counselling.
 - 2) Describe role of teacher in guidance process.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) Explain counselling interview.
 - 2) Super's theory of vocational development.
5. Answer the following questions : **12**
- 1) Difference between Directive counselling and Non-directive counselling.
 - 2) Various Agencies of Guidance.
 - 3) Principles of Guidance.

मराठी रूपांतर

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या (को.एक) : १०
- 1) मार्गदर्शन आणि समुपदेशनासाठी लागणाऱ्या विविध मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे वर्णन करा.
 - 2) अण्वादात्मक बालकांचे वर्गीकरण करा. तुम्ही त्यांना कशाप्रकारे मार्गदर्शन कराल ?
3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या (को.एक) : १०
- 1) समुपदेशनाची संकल्पना स्पष्ट करून समुपदेशन प्रक्रियेमधील विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.
 - 2) मार्गदर्शनामध्ये शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.
4. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या : ८
- 1) समुपदेशनात्मक मुलाखत.
 - 2) सुपरची व्यवसाय विकास विषयक उपपत्ती.
5. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या : १२
- १) फरक स्पष्ट करा. निदेशित आणि अनिदेशित समुपदेशन.
 - २) मार्गदर्शनाच्या विविध वाहिन्यांचे वर्णन करा.
 - ३) मार्गदर्शनाची तत्त्वे.
-

Code No. SLR-X – 18

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
Paper – VI : MANAGEMENT, PLANNING AND FINANCING OF EDUCATION

Day & Date : Monday, 5-5-2014 Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m. Total. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right side indicate full marks.*

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose the correct alternative.

10

1) Co-ordination promotes

a) efficiency

b) team spirit

c) unity of command

d) all the above

P.T.O.

- 8) Which of the following is not an essential feature of a budget ?
- a) There is clearly defined budget period
b) It is a combination of financial and non-financial data set by reference to key budget assumptions
c) It permits flexibility in terms of the policies that should be pursued to meet corporate objectives
d) It has been formerly approved and accepted as realistic by managers
- 9) The performance evaluation of teachers and administrators should be based on
- a) Job perspective b) Salary
c) Working style d) Personality
- 10) _____ is the task and educating and acquainting the employees with the skills, talents and methods of performing the job.
- a) Education b) Training
c) Self-development d) Apprenticeship

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा : १०
- १) समन्वयामुळे _____ चालना मिळते.
- अ) कार्यक्षमतेला ब) संघ भावनेला
क) आदेशातील एकवाक्यतेला ड) वरील सर्वांना
- २) व्यवस्थापन प्रक्रियेतील पाच घटक पुढीलप्रमाणे _____ आहेत.
- अ) नियोजन, दिग्दर्शन, सुधारीत आकृती, नेतृत्व आणि पर्यवेक्षण
ब) वित्त, विपणन, क्रिया, नियोजन आणि व्यवस्थापन
क) नियोजन, नेतृत्व, संघटन, व्यवस्थापन आणि नियंत्रण
ड) नियोजन, संघटन, सेवक भरती, नेतृत्व आणि नियंत्रण
- ३) खालीलपैकी कोणता घटक व्यवस्थापन प्रक्रियेशी संबंधित नाही ?
- अ) किंमत ब) सेवक निश्चिती
क) नियोजन ड) नेतृत्व

Seat No.	
-------------	--

M.Ed. (Semester – II) Examination, 2014
Paper – VI : MANAGEMENT, PLANNING AND FINANCING OF
EDUCATION

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Max. Marks : 40

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right side indicate full marks.**

2. Answer **any one** question of the following : **10**
- 1) What are the presents trends in educational management ?
 - 2) Explain the POSDCORB approach.
3. Answer **any one** question of the following : **10**
- 1) Explain the nature and scope of educational finance.
 - 2) What are the limitations of present supervisory procedure ?
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) State the meaning and nature of 'Leadership'.
 - 2) What are the methods of control ?
5. Answer the following questions in brief : **12**
- 1) Concept of supervision in school.
 - 2) Sources of funding.
 - 3) Decision making.

मराठी रूपांतर

२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- १) शैक्षणिक व्यवस्थापनातील आधुनिक नवप्रवाह कोणते ?
- २) POSDCORB दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- १) शैक्षणिक वित्तव्यवहाराचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- २) प्रचलित पर्यवेक्षण प्रक्रियेच्या मर्यादा कोणता ?
४. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : ८
- १) नेतृत्वाचा अर्थ व स्वरूप सांगा.
- २) नियंत्रणाच्या पद्धती कोणता ?
५. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : १२
- १) शालेय पर्यवेक्षणाची संकल्पना.
- २) अनुदानाचे स्रोत.
- ३) निर्णय-प्रक्रिया.
-

Code No. SLR-X – 3

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
Paper – III : METHODOLOGY OF EDUCATIONAL RESEARCH

Day & Date : Wednesday, 30-4-2014 Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m. Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
(Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

- Instructions :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Answersheet of question no. 1 will be collected immediately after 15 minutes.*

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose correct alternative and write its alphabet in given box. **10**

i) Activity which is directed towards development of a science of behaviour in educational situations is called as _____ research.

- A) Basic B) Applied C) Action D) Educational

P.T.O.

viii) From the following _____ statement is true for one group post test only design.

- A) One group is experimental and no control group
B) One group is experimental and other group is controlled
C) One group is controlled and no experimental group
D) All above

ix) A way of organizing social data for the purpose of viewing social reality is related with _____ study.

- A) Social B) Group C) Community D) The case

x) There is no significant difference in pretest and post test means of communication skill of student. This statement is of _____ hypothesis.

- A) Directive B) Scientific C) Null D) Research

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्याय निवडून त्याचे आद्याक्षर दिलेल्या चौकटीत लिहा. **10**

i) जी कृती शैक्षणिक परिस्थिती मधील वर्तनशास्त्राच्या दिशेने विकसित झालेली असते त्यास _____ संशोधन असे म्हणतात.

- अ) मूलभूत ब) उपयोजित क) कृती ड) शैक्षणिक

ii) _____ पद्धती ही संशोधनाची पद्धती नाही.

- अ) कृती संशोधन ब) ऐतिहासिक क) वर्णनात्मक ड) प्रायोगिक

iii) जर संशोधकाने दुसऱ्यांचे विचार आपल्या संशोधन अहवालात घेतले असतील तर त्यांना _____ आधार असे म्हणतात.

- अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) सहाय्यभूत ड) यापैकी नाही

iv) ज्या जनसंख्येतून संशोधक नमूना निवडीचे नियोजन करतो ते संशोधन आराखड्याच्या _____ विभागात आढळते.

- अ) प्राथमिक ब) पद्धती क) माहिती विश्लेषण ड) संदर्भ

- v) पूर्वी झालेल्या बाबींची पुनरावर्ती टाळण्यासाठी _____ हे संशोधनात आवश्यक आहे.
- अ) नमूना निवड
 ब) निष्कर्ष
 क) संदर्भीय साहित्याचा आणि संशोधनाचा आढावा
 ड) विश्लेषण
- vi) संशोधन म्हणजे दोन किंवा अधिक चलामधील सहसंबंधाचे अंदाजे स्पष्टीकरण होय
- अ) परिकल्पना ब) गृहीतक क) नमूना ड) सर्व
- vii) ऐतिहासिक संशोधनामध्ये खालीलपैकी _____ हे प्राथमिक स्रोत नाही.
- अ) दप्तर नोंदी ब) व्यक्तिगत दप्तर नोंदी
 क) अवशेष ड) वर्तमान पत्रे
- viii) खालीलपैकी _____ विधान हे एकल गट केवळ उत्तर परिक्षण अभिकल्पासाठी सत्य आहे.
- अ) एक गट प्रायोगिक आणि नियंत्रित गट नाही
 ब) एक गट प्रायोगिक आणि एक गट नियंत्रित
 क) एक गट नियंत्रित आणि प्रायोगिक गट नाही
 ड) वरील सर्व
- ix) सामाजिक वस्तुस्थितीचे निरीक्षण या हेतुने सामाजिक माहिती संघटनाचा मार्ग हा _____
 अभ्यासाशी संबंधित आहे.
- अ) सामाजिक ब) गट क) लोकसमुदाय ड) व्यक्ती
- x) विद्यार्थ्यांच्या संभाषण कौशल्याच्या पूर्व परीक्षणांच्या व उत्तर परीक्षणांच्या मध्यमान गुणांत
 फरक नाही हे विधान _____ परिकल्पनाचे आहे.
- अ) दिशादर्शी ब) वैज्ञानिक क) शून्य ड) संशोधन

Seat	
------	--

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
Paper – III : METHODOLOGY OF EDUCATIONAL RESEARCH

Day and Date : Wednesday, 30-4-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Marks : 40

Instruction : All questions are compulsory.

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
 - i) Explain steps of making research proposal.
 - ii) Write types of hypothesis. Explain formulation of hypothesis for different methods of research.
3. Answer the following questions (**any one**) : **10**
 - i) Explain steps involved in scientific thinking.
 - ii) Write meaning of qualitative and quantitative research. Explain steps of qualitative research.
4. Answer the following questions : **8**
 - i) Explain in brief internal and external criticism in historical research method.
 - ii) Write note on equivalent group design.
5. Answer the following questions in brief : **12**
 - i) Write meaning of limitations and delimitations with example.
 - ii) Write steps involved in action research.
 - iii) What are the sources for selection of research problem ?

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणताही **एक**). **10**
 - i) संशोधन आराखडा तयार करण्याच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
 - ii) परिकल्पनांचे प्रकार लिहा. परिकल्पना विविध संशोधन पद्धती मध्ये कशा तयार करतात ते उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : 10
- i) वैज्ञानिक विचार पद्धतीतील पायऱ्या स्पष्ट करा.
- ii) गुणात्मक व संख्यात्मक संशोधनाचा अर्थ लिहा. गुणात्मक संशोधनातील पायऱ्या स्पष्ट करा.
4. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : 8
- i) ऐतिहासिक संशोधन पद्धतीतील आंतरिक व बाह्य मिमांसा थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ii) समतुल्य गट अभिकल्प यावर टिप लिहा.
5. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : 12
- i) संशोधनातील मर्यादा आणि परिमर्यादा यांचा अर्थ उदाहरणांसहित लिहा.
- ii) कृतीसंशोधनातील पायऱ्या लिहा.
- iii) संशोधन समस्या निवडीसाठी कोणती स्रोत आहेत ?
-

Code No. SLR-X – 4

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014

EDUCATION

Teacher – Education (Paper – IV)

Day & Date : Friday, 2-5-2014

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

MCQ/Objective Type Question Paper

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Multiple choice questions.

1) There is a more importance has given for learning in _____ approach of teacher – education.

- A) Cognitive B) Behavioristic
C) System D) Humanistic

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) The father of behavioristic approach is
 - A) Jen Piaget
 - B) John Watson
 - C) Jerom Brooner
 - D) Kelly

- 3) Curriculum of teacher – education programme changed according to
 - A) School facilities
 - B) Teacher’s quality
 - C) Education level
 - D) All above

- 4) Dellar’s commission has give the four pillars of education in the year
 - A) 1992
 - B) 1990
 - C) 1993
 - D) 1996

- 5) To prepare the curriculum of primary education is the responsibility of
 - A) SCERT
 - B) S.S.C.E. Board
 - C) Maharashtra State Text Book Bureau
 - D) None of these

- 6) The series of stray lessons means
 - A) Internship
 - B) Block Teaching
 - C) Practice Teaching
 - D) None of these

- 7) The brief pattern has given in National Education Policy about inservice Teacher-Education i.e.
 - A) INSET
 - B) IETT
 - C) ITE
 - D) None of these

- 8) The origin of micro teaching was in _____ at Stenford University.
- A) America B) Germany
C) Japan D) None of these
- 9) Starting of Normals Schools recommended by _____ commission.
- A) Hunter B) Kothari
C) Mudaliyar D) Dr. Radhakrishnan
- 10) Teacher's colleges starts in 1892 in _____ university.
- A) Kororia B) Japan C) Russia D) Colombia

मराठी रूपांतर

१. बहुपर्यायी प्रश्न. १०

- १) अध्ययनाला सर्वात जास्त महत्व _____ ह्या शिक्षक-शिक्षणाच्या दृष्टिकोनात दिलेले आहे.
- अ) बोधात्मक ब) वर्तनवादी क) प्रणाली ड) मानवतावादी
- २) वर्तनवादाचा जनक _____ आहे.
- अ) जेन पियाजे ब) जॉन वॉटसन
क) जेरोम ब्रूनर ड) केली
- ३) शिक्षक - शिक्षण कार्यक्रमाचा अभ्यासक्रम _____ नुसार बदलतो.
- अ) शालेय सुविधा ब) शिक्षकाची गुणवत्ता
क) शैक्षणिक स्तर ड) वरील सर्व
- ४) डेलर्स कमिशन मध्ये _____ साली शिक्षणाचे चार स्तंभ दिले आहेत.
- अ) १९९२ ब) १९९० क) १९९३ ड) १९९६
- ५) प्राथमिक शिक्षणासाठी अभ्यासक्रम तयार करण्याची जबाबदारी _____ ची असते.
- अ) एस.सी.ई.आर.टी. ब) एस.एस.सी.ई.बोर्ड
क) म.रा.पा.पु.मंडळ ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

६) सूट्या पाठांची मालिका म्हणजे _____ होय.

अ) छात्र सेवा काल

ब) सरल अध्यापन

क) सराव अध्यापन

ड) यापैकी नाही

७) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाने सेवांतर्गत शिक्षक-शिक्षणाला _____ असे संक्षिप्त रूप दिले.

अ) INSET

ब) IETT

क) ITE

ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

८) सूक्ष्म अध्यापनाचा उदय _____ मधील स्टॅनफोर्ड विद्यापीठात झाला.

अ) अमेरिका

ब) जर्मनी

क) जपान

ड) यापैकी नाही

९) नॉर्मल स्कूलची शिफारस _____ ने केली.

अ) हंटर

ब) कोठारी

क) मुदलियार

ड) डॉ. राधाकृष्णन

१०) १८९२ मध्ये _____ विद्यापीठात शिक्षक महाविद्यालयाची स्थापना झाली.

अ) कोरिया

ब) जपान

क) रशिया

ड) कोलंबिया

Seat No.	
---------------------	--

**M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
EDUCATION
Teacher – Education (Paper – IV)**

Day and Date : Friday, 2-5-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Marks : 40

2. Which are the different modes of Teacher – Education ? State the need and importance of inservice Teacher – Education. **10**

OR

Trace the historical perspective of Teacher – Education in India.

3. What are the objectives of practice teaching ? How will you evaluate practice teaching ? **10**

OR

Define the role of good teacher and its qualities.

4. Give short answers. **8**

- 1) Curriculum of inservice teacher education for elementary teachers.
- 2) State four pillars of education recognized by International Commission on Education in 1996.

5. Short notes. **12**

- 1) Ethics of shaping another person's behaviour
- 2) Teachers Cognition
- 3) Characteristics of Teacher.

मराठी रूपांतर

२. शिक्षक - शिक्षणाळचे विविध मार्ग कोणते ? सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणाची गरज व महत्व स्पष्ट करा ?

१०

किंवा

भारतातील शिक्षक - शिक्षणाच्या इतिहासाचा आढावा द्या.

३. सराव अध्यापनाची उद्दिष्टे कोणती आहेत ? तुम्ही सराव अध्यापनाचे मूल्यमापन कसे कराल ?

१०

किंवा

चांगल्या शिक्षकाची भूमिका सांगून त्याची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

४. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) प्राथमिक शिक्षकांच्या सेवांतर्गत शिक्षक - शिक्षणासाठीचा कार्यक्रम.

२) १९९६ च्या आंतरराष्ट्रीय शिक्षण आयोगाने पुरस्कृत केलेले शिक्षणाचे चार स्तंभ विशद करा.

५. टीपा द्या.

१२

१) दुसऱ्या व्यक्तीच्या वर्तन बदलाला आकार देण्याची नीतिमत्ता

२) शिक्षकाची बोधात्मक प्रक्रिया

३) शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये.

Code No. SLR-X – 5

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____ Seat No. in words _____	For Office Use Only
	Code No.

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
INFORMATION TECHNOLOGY AND EDUCATIONAL TECHNOLOGY (Paper – V)

Day & Date : **Saturday, 3-5-2014** Time : **3.00 p.m. to 5.00 p.m.** Max. Marks : **50**

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

	Examination _____
	(Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose correct alternative and write in the box provided. **10**
 - 1) The process of covering digital signals to analog is called _____

a) Modulation b) Demodulation c) Compilation d) Interpretation
 - 2) The follower of instructional technology is _____

a) Skinner b) Smith

c) Davis and Robert d) Shefler

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 3) According to _____ audio literacy is classified in ten steps.
 - a) Bloom
 - b) Land steen
 - c) Strambo
 - d) Shefler

- 4) RAM is _____ type of storage.
 - a) Temporary
 - b) Smart
 - c) Flash
 - d) Permanent

- 5) _____ is an example of direct data entry device.
 - a) Mouse
 - b) Track ball
 - c) Light pen
 - d) Key board

- 6) John Gutten Berg carried out mass printing of books in _____.
 - a) 1486
 - b) 1468
 - c) 1484
 - d) 1448

- 7) _____ type of network is used in LAN.
 - a) Ring
 - b) Star
 - c) Bus
 - d) Hierarchical

- 8) Multi sensory teaching is also called as _____.
 - a) multidimensional technique
 - b) multiimagery technique
 - c) multimedia technique
 - d) hypermedia technique

- 9) OMR stands for _____
- a) optical mark recognition b) optical mark reader
c) optical mouse recognition d) optical mouse reference
- 10) The World Wide Web (WWW) is _____ net work.
- a) LAN b) MAN
c) WAN d) CAN

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्याय निवडा व सोबतच्या चौकोनात लिहा : १०
- 1) डीजिटल सिग्नलचे ऑनलाँग सिग्नल्स मध्ये रूपांतर करण्याच्या प्रक्रियेला _____ म्हणतात.
- a) मोड्युलेशन b) डी-मोड्युलेशन
c) कंपायलेशन d) इंटरप्रिटेशन
- 2) अनुदेशन तंत्रविज्ञानाचा पुरस्कर्ता _____ आहे.
- a) स्किनर b) स्मिथ
c) डेव्हीस व रॉबर्ट d) शेफलर
- 3) _____ यांच्या मते श्रवण साक्षरतेचे दहा टप्प्यात वर्गीकरण होते.
- a) ब्लुम b) लँडस्टिन
c) स्ट्रॅम्बो d) शेफलर
- 4) रॅम ही _____ प्रकारची साठवणूक आहे.
- a) तात्पुरती b) स्मार्ट
c) फ्लॅश d) कायमस्वरूपी
- 5) _____ हे येटु माहिती भरण्याचे साधन आहे.
- a) माउस b) ट्रक बॉल
c) लाईट पेन d) की-बोर्ड

- 6) जॉन गटेनबर्गने _____ मध्ये पुस्तकांची खूप मोठ्या प्रमाणावर छपाई केली.
- a) 1486 b) 1468
- c) 1484 d) 1448
- 7) लॅन मध्ये _____ प्रकारचे नेटवर्क (जालिक) वापरतात.
- a) रिंग b) स्टार
- c) बस d) हाईरारचिकल
- 8) बहुसंवेदी अध्यापनास _____ असही म्हणतात.
- a) बहुमितीय तंत्र b) बहुकल्पित तंत्र
- c) बहुमाध्यमतंत्र d) हायपर माध्यम तंत्र
- 9) 'OMR' म्हणजे _____
- a) ऑप्टिकल मार्क रेकगनिशन b) ऑप्टिकल मार्क रिडर
- c) ऑप्टिकल माउस रेकगनिशन d) ऑप्टिकल माउस रेफरन्स
- 10) WWW (वर्ल्ड वाइड वेब) हे _____ नेटवर्क आहे.
- a) लॅन b) मॅन
- c) वॅन d) कॅन

Seat No.	
-------------	--

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
INFORMATION TECHNOLOGY AND EDUCATIONAL TECHNOLOGY
(Paper – V)

Day and Date : Saturday, 3-5-2014

Marks : 40

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

2. Answer the following questions **(any one)** : **10**
- 1) Explain the concept, need and importance of information technology.
 - 2) Explain different forms of educational technology.
3. Answer the following questions **(any one)** : **10**
- 1) What is meant by computer hardware ? Explain various input devices of computer.
 - 2) Explain the concept of multisensory teaching. Explain multisensory teaching at memory and understanding level.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) Explain the role of educational technology in distance education.
 - 2) Explain the use of projected media for group learning.
5. Answer the following questions in brief : **12**
- 1) Explain types of network.
 - 2) Explain types of memory.
 - 3) Explain the concept of technology literacy.

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : 10
- 1) माहिती तंत्रज्ञानाची संकल्पना, गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.
 - 2) शैक्षणिक तंत्रविज्ञानाची विविध रूपे स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : 10
- 1) संगणकाचे हार्डवेअर (कठीण प्रणाली) म्हणजे काय ? संगणकाची विविध अंतर्गमन साधने स्पष्ट करा.
 - 2) बहुसंवेदी अध्यापनाची संकल्पना स्पष्ट करा. स्मृती व आकलन स्तरावर बहुसंवेदी अध्यापन स्पष्ट करा.
4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- 1) दूर शिक्षणात शैक्षणिक तंत्रविज्ञानाची भूमिका स्पष्ट करा.
 - 2) समूह अध्यापनासाठी प्रक्षेपित माध्यमांचा उपयोग स्पष्ट करा.
5. खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : 12
- 1) नेटवर्कचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - 2) स्मृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - 3) तंत्रविज्ञान साक्षरतेची संकल्पना स्पष्ट करा.
-

Code No. SLR-X – 7

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION (Paper– VI)

Day & Date : Monday, 5-5-2014

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

- Instructions :** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Q.No. 1 objective type question is to be answered in the question paper itself and submitted within **15** minutes.
3) Figures to the **right** indicate marks.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose correct alternative for the blank and write the letter of the alphabet in the box for each statement.

10

1) The highest place in taxonomies of affective Domain is

- a) Knowledge
- c) Responding

- b) Receiving or Attending
- d) Memory

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) All functions of educational measurements are concerned directly or indirectly with
a) Selection teachers	b) Avoidance of conflicts
c) Facilitation of learning	d) Improvement of administration
- 3) The raw scores of tests are interpreted with help of _____ of a test.
a) measurement	b) norms
c) standardisation	d) construction
- 4) Evaluation technique is emerged in
a) 1938	b) 1940	c) 1948	d) 1950
- 5) The concept of T-score is stated by
a) Guilford	b) Maccall	c) Thurstance	d) Terman
- 6) According to Dr. Patel, the types of evaluation process are
a) 2	b) 4	c) 6	d) 8
- 7) A test is _____ when the examiners personal judgement does not affect the scoring.
a) Objective	b) Predictive	c) Subjective	d) Individual
- 8) The assumed mean in Z-score is
a) 0	b) 1	c) 10	d) 50

- 9) The criteria of question in a question bank is
- a) Discrimination power b) Difficulty level
c) Functional validity d) Above all
- 10) _____ technique is more useful for small children.
- a) interviews b) observation
c) projection d) sociometry

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्यायाची निवड करून त्या पर्यायाचे मूळ अक्षर पृत्येक विधानासमोरील दिलेल्या चौकटीत लिहा. **10**
- 1) भावात्मक विकासक्षेत्रातील श्रेणीबद्धतेनुसार सर्वोच्च स्थानी _____ आहे.
- अ) ज्ञान ब) अवधान क) प्रतिसाद ड) स्मरण
- 2) शैक्षणिक मापनाची सर्व कार्ये प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरीत्या _____ शी निगडीत असतात.
- अ) शिक्षकांच्या निवडी ब) संघर्ष टाळण्या
क) अध्ययन सुविधा ड) व्यवस्थापनाच्या सुधारणा
- 3) चाचणीच्या _____ वरून कच्चे गुणांचे अर्थनिर्वचन करता येते.
- अ) मापन ब) प्रमाणक
क) पृमाणीकरण ड) रचना
- 4) मूल्यमापन तंत्र इसवी सन _____ मध्ये उदयाला आले.
- अ) 1938 ब) 1940 क) 1948 ड) 1950
- 5) T-Score ही संकल्पना _____ याने मांडली.
- अ) गिलफर्ड ब) मॅककाल क) थस्टन ड) टर्मन
- 6) डॉ. पटेल यांच्या मते मूल्यमापन प्रक्रियेचे प्रकार _____ आहेत.
- अ) २ ब) ४ क) ६ ड) ८

- 7) जेव्हा परीक्षकाच्या व्यक्तिगत न्यायनिवाड्याचा गुणांवर परिणाम होत नाही तेव्हा त्या कसोटीला _____ कसोटी म्हणतात.
- अ) वस्तुनिष्ठ
क) व्यक्तिनिष्ठ
- ब) प्रा: कथन
ड) व्यक्तिगत
- 8) Z- गुणांकामध्ये गृहीत मध्यमान _____ आहे.
- अ) 0 ब) 1 क) 10 ड) 50
- 9) प्रश्नपेढीतील प्रश्नांचा निकष _____ असतो.
- अ) भेदनक्षमता
क) कार्यात्मक वैधता
- ब) काठिण्यपातळी
ड) वरील सर्व
- 10) लहान मुलांसाठी _____ तंत्र अतिशय उपयुक्त असते.
- अ) मुलाखत
क) प्रक्षेपण
- ब) निरीक्षण
ड) समाजमिती

Seat No.	
-------------	--

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION (Paper – VI)

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Marks : 40

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate marks.**

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the taxonomies of educational objectives. How it is useful for successful teaching to teacher ?
 - 2) Describe in detail characteristics of the good measuring instrument.
3. Answer the following question (**any one**) : **10**
- 1) How will you reform examination system by grading and semester system ?
 - 2) What is the need of online examination ? Write down the merits and demerits of online exam.
4. Answer the following questions in brief. **8**
- 1) Write about the concept of educational evaluation.
 - 2) Write the merits of question bank.
5. Answer the following questions in brief. **12**
- 1) Write advantage merits of internal assessment.
 - 2) Z-score.
 - 3) Use of achievement test for the teacher.

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही **एक**) : **10**
- 1) शैक्षणिक उद्दिष्टांची श्रेणीबद्ध संरचना स्पष्ट करा. शिक्षकाला याचा अध्यापनात काय फायदा/उपयोग होते ते लिहा ?
 - 2) उत्कृष्ट/चांगल्या मापन साधनांच्या गुणवैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

3. खालील प्रश्नाचे उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) : 10
- 1) श्रेणी प्रणाली व सत्र प्रणाली याद्वारे परीक्षा पद्धतीत सुधारणा कशी करता येईल ?
 - 2) ऑनलाईन परीक्षा पद्धतीची गरज काय ? ऑनलाईन परीक्षा पद्धतीचे फायदे व तोटे विशद करा.
4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- 1) शैक्षणिक मूल्यमापनाची संकल्पना लिहा.
 - 2) प्रश्नपेढीचे उपयोग सांगा.
5. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 12
- 1) अंतर्गत मूल्यमापनाचे फायदे लिहा.
 - 2) Z - गुणांक.
 - 3) शिक्षकाला 'संपादन चाचण्याचा उपयोग.
-

Code No. SLR-X – 8

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
EDUCATION (Paper – VI)
Population and Health Education

Day & Date : Monday, 5-5-2014

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of	Examination _____	For Office Use only
Signature of Examiner		(Paper - _____)	Code No.

- N.B. :** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.
3) Q. No. **1** should be collected within **first 15** minutes.

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Multiple Choice Questions :

10

1) 2011 census in India was the _____ census.

a) 12th

b) 13th

c) 14th

d) 15th

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) From year _____ birth and death registration has made compulsory in India.
- a) 1969 b) 1970 c) 1971 d) 1972
- 3) _____ is the most populated state in India.
- a) Uttar Pradesh b) Madhya Pradesh
c) Maharashtra d) Bihar
- 4) WHO was established in the year
- a) 7th April 1948 b) 10th Dec. 1947
c) 21 May 1950 d) 15th March 1949
- 5) _____ aspect do not affect dynamics of population.
- a) Census b) Birth-ratio
c) Death-ratio d) Migration
- 6) _____ is the author of the book “An essay on the principles of population”.
- a) Martin Luther b) George Pen
c) Malthus d) Adam Smith
- 7) Family Welfare programme in India was implemented from
- a) May 1977 b) April 1976
c) June 1975 d) July 1974

- 8) The family Planning Programme was first accepted by _____ in the World.
- a) Pakistan b) India c) China d) Sri Lanka
- 9) Indian Government included population education subject in school curriculum from _____ year.
- a) 1982 b) 1970 c) 1986 d) 1992
- 10) Sex Ratio according to 2011 census is
- a) 933 : 1000 b) 948 : 1000
c) 940 : 1000 d) 962 : 1000

मराठी रूपांतर

१. बहुपर्यायी प्रश्न : १०
- १) भारतामध्ये २०११ मध्ये झालेली जनगणना ही _____ जनगणना होती.
- अ) बारावी ब) तेरावी
क) चौदावी ड) पंधरावी
- २) _____ या वर्षापासून भारतामध्ये जन्म आणि मृत्यूची नोंद बंधनकारक करण्यात आली.
- अ) १९६९ ब) १९७०
क) १९७१ ड) १९७२
- ३) भारतामध्ये _____ हे जास्त लोकसंख्येचे राज्य आहे.
- अ) उत्तर प्रदेश ब) मध्य प्रदेश
क) महाराष्ट्र ड) बिहार
- ४) WHO ची स्थापना _____ मध्ये झाली.
- अ) ७ एप्रिल १९४८ ब) १० डिसेंबर १९४७
क) २१ मे १९५० ड) १५ मार्च १९४९

Seat No.	
-------------	--

**M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
EDUCATION (Paper – VI)
Population and Health Education**

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Marks : 40

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) ***All questions are compulsory.***

2) ***Figures to the right indicate full marks.***

2. Answer the following questions (**any 1**) : **10**
- 1) Explain the relation between population and socio-economic development.
 - 2) Explain the concept of dynamics of population on which factors population dynamics depends ?
3. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain nature and scope of 'Education for responsible parenthood'.
 - 2) Describe various source for getting information about population status.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) Role of UNESCO in population Education. Explain.
 - 2) Migration and population.
5. Answer the following questions in brief : **12**
- 1) Advantages of small family.
 - 2) Role of UNFPA for population education.
 - 3) Role of women for population control.

मराठी रूपांतर

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) लोकसंख्या आणि सामाजिक आर्थिक विकास यामधील संबंध स्पष्ट करा.
- २) लोकसंख्येची गतिमानता म्हणजे काय ? ती कोणत्या घटकांवर अवलंबून असते ?
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) सुजाण पालकत्वाच्या शिक्षणाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- २) लोकसंख्ये विषयी माहिती मिळविण्याचे विविध मार्ग स्पष्ट करा.
४. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ८
- १) UNESCO ची लोकसंख्या शिक्षणासंदर्भात भूमिका स्पष्ट करा.
- २) स्थलांतर आणि लोकसंख्यावाढ यामधील संबंध स्पष्ट करा.
५. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२
- १) छोट्या कुटुंबाचे फायदे.
- २) UNFPA ची लोकसंख्या शिक्षणाबाबत भूमिका.
- ३) लोकसंख्यावाढ रोखण्यामध्ये स्त्रीची भूमिका.
-

Code No. **SLR-X – 9**

Seat No.	
----------	--

Signature of Jr. Supervisor

Seat No. _____ Centre _____	For Office Use Only
Seat No. in words _____	Code No.

M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
SPECIAL EDUCATION (Paper - VI)

Day & Date : Monday, 5-5-2014

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Day & Date _____	Language of Answer _____
Examination _____	Paper No. _____
Subject _____	Section _____

Marks -	Out of
Signature of Examiner	

_____ Examination _____
_____ (Paper - _____)

For Office Use only
Code No.

Instructions: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right side indicate marks.*

MCQ/Objective Type Questions

Duration : 15 Minutes

Marks : 10

1. Choose the correct alphabet of the alternatives and write it in given box : **10**

1) There is no difference between gifted and _____ children.

a) Deaf

b) M.R.

c) Handicapped

d) Creative

P.T.O.

DO NOT WRITE HERE

- 2) Educational learning defects types are
 - a) Four
 - b) Three
 - c) Two
 - d) One
- 3) Writing disability known as
 - a) Discalculia
 - b) Disgraphia
 - c) Dislexia
 - d) None of these
- 4) Constructive method also called
 - a) Questionnaire method
 - b) Co-operative
 - c) Analytical method
 - d) None of these
- 5) Concept of intelegent quotent is stated by
 - a) Witty
 - b) Termen
 - c) Bier
 - d) D-hen
- 6) In England _____ school for special education is started in 1967.
 - a) Visually handicapped
 - b) Mentally retarded
 - c) Hearing impaired
 - d) Navodaya
- 7) All expenditure on integrated education scheme is done by
 - a) Tahshil
 - b) Collector
 - c) State govt.
 - d) Central govt.

- 8) While giving training to blind student _____ language.
- a) Taylor frame b) Rubbermat
c) Brail d) Abacus
- 9) Handicapped Welfare Act is established in _____ year.
- a) 1992 b) 1995
c) 1986 d) 1983
- 10) POA means
- a) Programme of Action b) Programme of Ability
c) Programme of Aptitude d) Programme of Alternative

मराठी रूपांतर

1. खालील वाक्यातील योग्य पर्याय निवडून लिहा. १०
- 1) प्रज्ञावान आणि _____ या मुलामध्ये फारसा फरक नसतो.
- अ) मुकबधिर ब) मतिमंद
क) अपंग ड) क्रियाशील
- 2) अध्यापन कार्यक्षमतेचे एकूण _____ प्रकार पडतात.
- अ) चार ब) तीन
क) दोन ड) एक
- 3) लेखन दोष असणाऱ्या मुलांना _____ म्हणतात.
- अ) डीसकॅलक्युलिया ब) डीसग्राफिया
क) डीस्लीक्सिया ड) वरीलपैकी नाही
- 4) स्थिर पद्धतीलाच _____ असे म्हणतात.
- अ) प्रश्न पद्धती ब) सहाय्यक
क) विश्लेषणात्मक पद्धत ड) वरीलपैकी नाही
- 5) बुध्यांक ही संकल्पना सुरुवातीला _____ यांनी मांडली.
- अ) वीट्टी ब) टर्मन
क) बायर ड) डी-हेन

- 6) 1967 साली इंग्लंड येथे विशेष शिक्षणासाठी _____ शाळा सुरु केली.
- अ) अंध ब) मतिमंद
क) कर्णबधिर ड) नवोदय
- 7) एकात्मिक शिक्षणासाठी लागणारा खर्च हा _____ मार्फत केला जातो.
- अ) तहसील ब) जिल्हा प्रशासन
क) राज्य सरकार ड) केंद्र सरकार
- 8) अंध विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षण देण्यासाठी _____ भाषेतील पुस्तके वापरली जातात.
- अ) टेलर फ्रेम ब) रबर मॅट
क) ब्रेल ड) अॅबॅकस
- 9) अपंग कल्याण कायदा _____ या वर्षी करण्यात आला.
- अ) 1992 ब) 1995
क) 1986 ड) 1983
- 10) P.O.A. म्हणजे
- अ) प्रोग्रॅम ऑफ अॅक्शन ब) प्रोग्रॅम ऑफ अॅबीलीटी
क) प्रोग्रॅम ऑफ ऑप्टीट्यूड ड) प्रोग्रॅम ऑफ आल्टरनेटीव्ह

Seat No.	
-------------	--

**M.Ed. (Semester – I) Examination, 2014
SPECIAL EDUCATION (Paper – VI)**

Day and Date : Monday, 5-5-2014

Marks : 40

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right side indicate marks.**

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the concept of handicapped education.
 - 2) Write the action programme of 1992 for handicapped.
3. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the role of blind school in the education of teacher.
 - 2) Explain the universalizations of handicapped education.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) Write recommendations to handicapped given in Act 1986.
 - 2) Write the educational barriers of hearing impairment children.
5. Answer the following questions in brief : **12**
- 1) Classify the physically handicapped.
 - 2) Describe the history of special education.
 - 3) Explain the concept of integrated education.

मराठी रूपांतर

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक): **10**
- 1) अपंग शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 2) 1992 च्या अपंग कायद्याबाबतचा कृतीकार्यक्रम लिहा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : 10
- 1) विशेष शिक्षणातील अंध मुलांच्या शिक्षणात शिक्षकाची भूमिका लिहा.
 - 2) शिक्षणाचे वैश्वीकीकरण स्पष्ट करा.
4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- 1) 1986 च्या राष्ट्रीय धोरणातील अपंगाबाबतच्या शिफारशी लिहा.
 - 2) विशेष शिक्षणात कर्णबधिर मुलांचे शैक्षणिक अडथळे लिहा.
5. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 12
- 1) शारीरिक अपंगत्वाचे वर्गीकरण करा.
 - 2) विशेष शिक्षणाच्या इतिहासाचे वर्णन करा.
 - 3) एकात्मिक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
-